13.9.2021

tietohallintoneuvos, Tommi Oikarinen
budjettineuvos, Merja Salmi
neuvotteleva virkamies, Jarmo Huotari

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

Valtiovarainministeriön asiantuntijalausunto eduskunnan hallintovaliokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen lainsäädäntöön sekä eräihin muihin lakeihin tehtävistä muutoksista hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevasta lainsäädännöstä johtuen (HE 56/2021 vp)

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt valtiovarainministeriöltä kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen lainsäädäntöön sekä eräihin muihin lakeihin tehtävistä muutoksista hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevasta lainsäädännöstä johtuen (HE 56/2021 vp).

Valtiovarainministeriö esittää lausuntonaan seuraavaa.

Laki Digi- ja väestötietoviraston eräistä henkilörekistereistä annetun lain 10 §:n muuttamisesta (98.)

Ehdotuksessa Digi- ja väestötietoviraston eräistä henkilörekistereistä annetun lain (1156/2019) 10 §:n 4 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että myös hyvinvointialueen viranomaisella on oikeus saada momentissa tarkoitetut tiedot holhousasioiden rekisteristä. Voimassa oleva säännös muodostaa vastaavan tiedonsaantioikeuden valtion ja kuntien viranomaisille sekä Kansaneläkelaitokselle.

Valtiovarainministeriö pitää esitettyä ehdotusta välttämättömänä, koska muutoksella mahdollistetaan hyvinvointialueiden viranomaisten tehtävien hoitamiseksi välttämättömien tietojen luovuttaminen holhousasioiden rekisteristä.

Laki hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain 5 §:n muuttamisesta (109.)

Ehdotuksessa ehdotetaan säädettäväksi hyvinvointialueiden ja hyvinvointiyhtymien viranomaisille käyttövelvollisuus tiettyihin hallinnon yhteisiin sähköisen asioinnin tukipalveluihin. Käyttövelvollisuuden piiriin kuuluvat tukipalvelut olisivat kansallinen palveluväylä, palvelutietovaranto, palvelunäkymä, luonnollisen henkilön tunnistuspalvelu, viestinvälityspalvelu, verkkomaksamisen kokoamis- ja hallinnointipalvelu sekä osin asiointivaltuuspalvelu.

Hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain (571/2016, tukipalvelulaki) 5 §:n 1 momentissa säädetään julkisen hallinnon viranomaisista, joilla on velvollisuus käyttää lainkohdassa mainittuja tukipalveluja. Ehdotuksessa momentti säilyisi muutoin sisällöllisesti voimassa olevan lain mukaisena, mutta momenttiin lisättäisiin uusi 2 kohta, mikä tarkoittaisi sitä, että myös hyvinvointialueen ja hyvinvointiyhtymän viranomaiset olisivat säännöksessä tarkoitettuja julkisen hallinnon viranomaisia ja siten velvollisia käyttämään yhteisiä sähköisen asioinnin tukipalveluja.

Tukipalvelulain tarkoituksena on parantaa julkisten palvelujen saatavuutta, laatua, tietoturvallisuutta, yhteentoimivuutta ja ohjausta sekä edistää julkisen hallinnon toiminnan tehokkuutta ja tuottavuutta. Hyvinvointialueille siirtyvien sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palveluiden ollessa keskeisiä julkisen hallinnon kansalaisille järjestämiä peruspalveluja, on valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan lain tarkoituksen kannalta tärkeää, että hyvinvointialueen viranomaiset lisätään tukipalvelujen käyttövelvoitteen piiriin niiden hoitaessa julkista tehtävää.

Laki valtionavustuslain 3 §:n 2 momentin kumoamisesta (104.)

Esityksessä ehdotetaan kumottavaksi valtionavustuslain (688/2001) 3 §:n 2 momentti, jossa säädetään valtionavustuslain soveltamisesta täydentävänä normistona valtionosuuksista annetussa lainsäädännössä tarkoitettuihin valtionosuuksiin ja avustuksiin. Säännös sisältää viittauksia myös sellaisiin erityislakeihin, joita käsiteltävänä olevassa esityksessä ehdotetaan muutettavaksi / kumottavaksi.

Valtionavustuslain 3 §:n 2 momentti on informatiivinen säännös. Kuntien valtionosuutta koskevan lainsäädännön perusteella ei ole enää viime vuosina myönnetty käyttötarkoitukseltaan rajattuja valtionavustuksia samassa laajuudessa kuin aiemmin. Valtionavustuslain ja valtionavustuksia koskevien erityislakien välinen suhde ei ole myöskään käytännössä aiheuttanut soveltamisongelmia. Valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan säännös voidaan tarpeettomana kumota.

Hansel Oy –nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 3 §:n muuttamisesta (105.)

Ehdotetun lainmuutoksen keskeinen sisältö

Muutettavaksi esittävän pykälän 1 momentissa olevaan luetteloon lisättäisiin hyvinvointialueet ja hyvinvointiyhtymät. Siten hyvinvointialueet ja hyvinvointiyhtymät voisivat käyttää Hanselin yhteishankintasopimuksia sekä Hanselin palveluja. HUS-yhtymä on hyvinvointiyhtymä, joten myös sen olisi mahdollista hyödyntää Hanselin palveluja. Kunnat ja kuntayhtymät ovat nykyisen Hansel-lain mukaisia Hanselin asiakkaita, muutos ei käytännössä laajentaisi Hanselin asiakaspiiriä. Kunnat ja kuntayhtymät, kuten sairaanhoitopiirit ovat tehneet hankintoja käyttäen Hanselin puitejärjestelyjä ja dynaamisia hankintajärjestelmiä. Lakimuutoksen johdosta näiden asiakkaiden yhteishankintasopimusten hyödyntäminen voisi jatkua.

Voimassa olevan lain 3 § 2 momentin mukaan yhtiön asiakkaita voivat olla myös hankintalain tarkoittamat julkisoikeudelliset laitokset, joihin 1 momentin mukainen hankintayksikkö käyttää määräysvaltaa. Siten hyvinvointialueiden ja hyvinvointiyhtymien määräysvallassa olevat oikeushenkilöt, kuten yhtiöt, säätiöt ja yhdistykset voisivat myös olla Hansel Oy:n asiakkaita. Näin myös hyvinvointialueiden yhtiömuotoiset osaamiskeskukset, kuten perustettava toimitila- ja kiinteistöhallinnon osaamiskeskus, voisivat olla Hansel Oy:n asiakkaita. Hyvinvointialueiden liikelaitokset ovat hyvinvointialueesta annetun lain 70 §:n mukaisia hyvinvointialueen osia, joten ne eivät ole erillisiä oikeushenkilöitä, vaan voivat muutettavaksi ehdotetun Hansel-lain 3 §:n 1 momentin mukaisesti olla Hansel Oy:n asiakkaita

Esitys lainmuutoksen ajankohdan voimaantuloajankohdan muuttamisesta

Hyvinvointialueesta annettu laki (611/2021) ja laki sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla (615/2021) on saatettu voimaan sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaanpanosta annetulla lailla (616/2021) jo 1.7.2021 lukien. Hyvinvointialue ja Uudenmaan hyvinvointiyhtymä voisivat sen vuoksi tehdä jo hankintoja ennen esillä olevan lakipaketin voimaantuloajaksi ehdotettua 1.1.2023. Tämän vuoksi valtiovarainministeriö esittää, että Hansel Oy- nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 3 §:n muutos tulisi voimaan mahdollisimman pian.